

Suya Yol Gösteren Su Kemerleri

Musluklardan akan suyun evimize kadar nasıl geldiğini biliyor musunuz? Yağışlı mevsimlerde yeryüzüne düşen kar ve yağmur suları ile doğal su kaynaklarından gelen sular önce barajlarda toplanır. Sonra bazı merkezlerde çeşitli işlemlerden geçirilerek arıtılır. Pompalar yardımıyla evlerimize kadar döşenmiş borulardan geçerek bize ulaşır.

Bu fotoğrafta, Fransa'da bulunan Pont du Gard adlı su kemerini görüyorsunuz. UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne alınmış bu tarihî su kemeri, Roma kenti Nemausus'a (bugünkü Nîmes) su götürmek için yapılmış 50 kilometrelik su yolunun bir parçasıdır. Su yolunu Gardon Nehri üzerinden geçirmek için yapılmıştır. I. yüzyılda Romalılar tarafından 50 metre yüksekliğinde, üç katlı, en üst katı 360 metre uzunluğunda inşa edilmiştir.

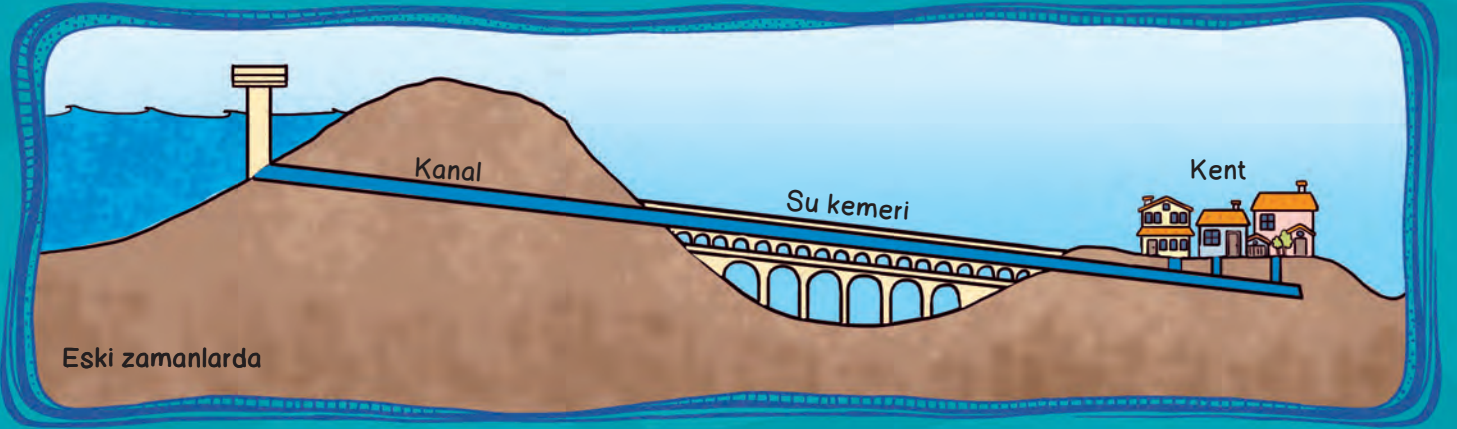
Uzun Kemer, İstanbul Kırkçeşme Su Yolu'nda bulunan 711 metre uzunluğundaki tarihî bir su kemeridir. Bu kemerin temelleri Roma Dönemi'nden kalmıştır. Kemer 1500'lü yıllarda Mimar Sinan tarafından yeniden inşa edilmiştir.

Eskiden suyu pompalar ve borularla iletecek sistemlerin olmadığı zamanlarda suyu kentlere ulaştırmak için farklı yöntemler kullanılmıştır. O zamanlardan günümüze kalan bazı yapılar sayesinde, suyun kentlere su yolları aracılığıyla taşındığını biliyoruz.

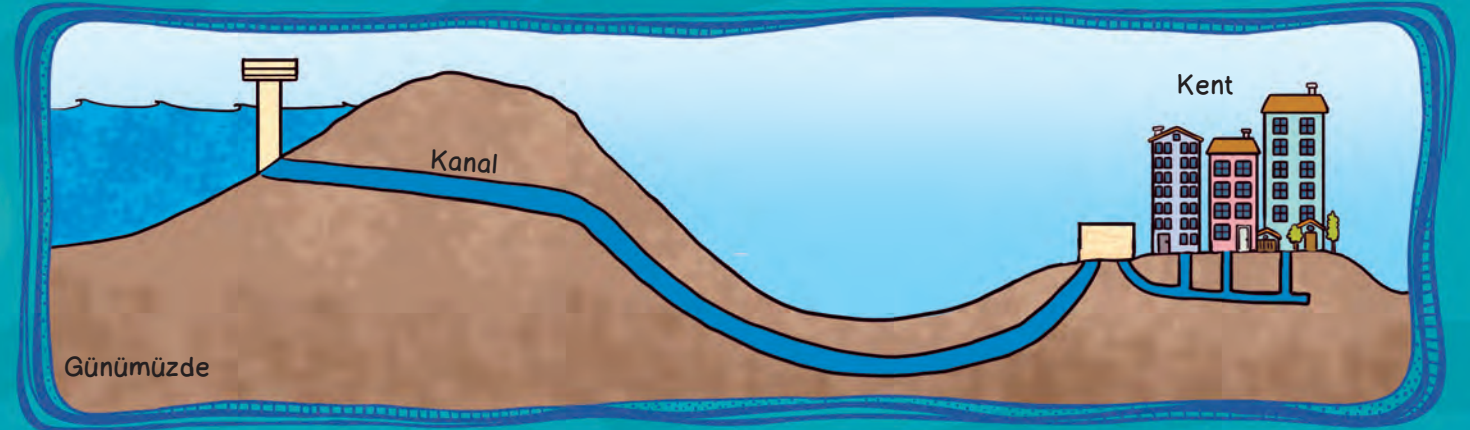

Ülkemizde, bazıları binlerce yıl öncesinden kalan, suyu toplamaya ve taşımaya yarayan sistemlerin kalıntıları bulunuyor. Bu kalıntılar Hititler, Urartular, Antik Yunanlar, Antik Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlılar gibi farklı medeniyetlere ait.

Kalıntılar arasında barajlar, kanallar, sarnıçlar, su kemerleri var. Bunlar su taşkınlarından, sellerden korunmak, suyu kurak mevsimlerde kullanmak, suyu yerleşim yerlerine ulaştırmak ve tarlaları sulamak için yapılmış.

Eski zamanlarda

Günümüzde

Portekiz'de bulunan Pegoes Su Kemer'i'nin üzerindeki su kanalı

Su, yerçekiminin etkisiyle yüksek yerden alçak yere doğru akar. Kentten daha yüksekte bulunan bir kaynaktaki su, pompa kullanılmadan eğimden yararlanılarak kente ulaştırılabilir. Bunun için su yolunun sürekli aşağıya doğru eğimli olması gerekir. Suyun sürekli akışını sağlamak için yükseklikler ve eğim hassas bir şekilde hesaplanmalıdır. Su yolu, eskiden çukur alanlardan ya da vadilerden geçirileceği zaman su kemeri denen özel köprüler yapılırdı. Su, bu kemerlerin üzerindeki kanallardan giderdi. Suyun kirlenmesini önlemek için kanalların üstü genellikle üçgen şeklinde kapatılırdı.

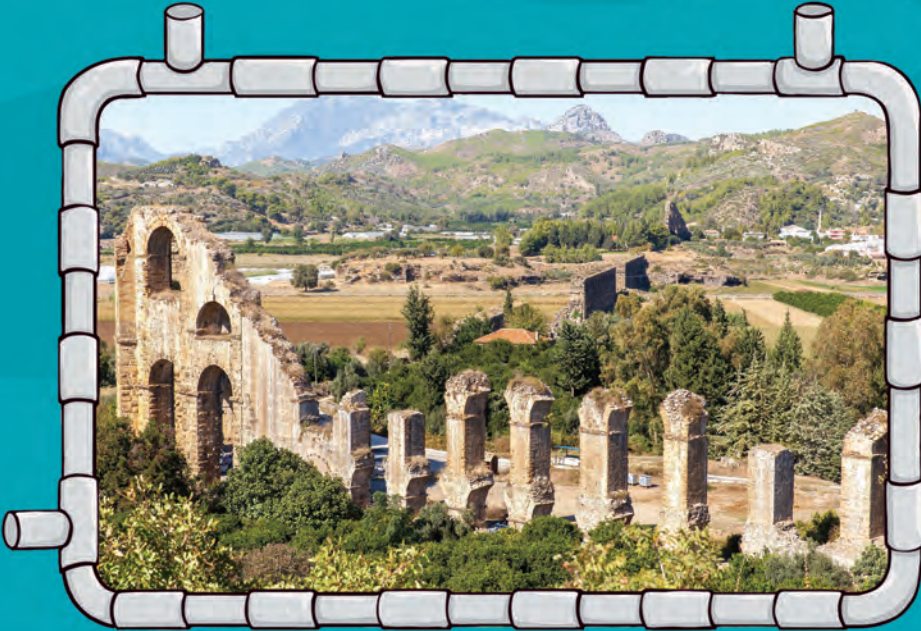

İspanya'da bulunan Puente del Aguila adlı su kemeri, XIX. yüzyılda tarım arazilerini sulamak için yapılan su yolunun bir parçasıdır. 1930'lu yılların sonlarında İspanya İç Savaşı'nda hasar gören kemer 2011 yılında tamir edilmiş.

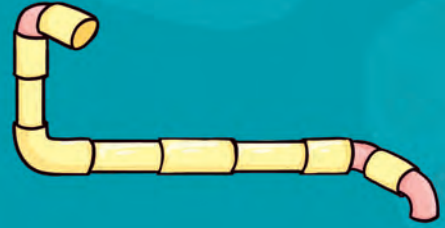
Eskiden kemerler, su kanalları ve künk adı verilen su borularıyla kente ulaşan su, depo ve sarnıçlarda toplanırmış. Kente dağıtılmadan önce temizlenmesi için çökertme havuzu denen yerlerde biriktirilip dinlendirilirmiş. Sonrasındaysa kentteki şadırvanlara, sebillere, hamamlara ulaştırılırmış. İnsanlar buralardaki çeşmelerden akan suyu kullanırlarmış.

İstanbul'daki Yerebatan Sarnıcı, diğer adıyla Bazilika Sarnıcı, VI. yüzyılda, Bizans Dönemi'nde yapılmış. 9 metre yüksekliğinde üç yüz otuz altı sütunu bulunan sarnıç, 9.800 metrekarelik bir alanı kaplıyor. Sarnıçta yaklaşık 100.000 ton su depolanabiliyormuş.

Aspendos Antik Kenti Su Kemerleri, Antalya ili sınırlarındadır. Roma Dönemi'nde yapılmış bu kemerleri, UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi'ndedir.

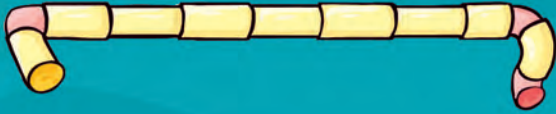

İstanbul'da, Ayasofya Meydanı'nda bulunan III. Ahmed Çeşmesi

Osmanlı Padişahı II. Mehmet, İstanbul'un su sıkıntısı çektiğini görmüş, eski su yollarını tamir ettirmiş ve yeni su yolları oluşturulması için çalışmalar yapmıştır.

Osmanlı Padişahı Kanuni Sultan Süleyman zamanında ise İstanbul ve Edirne'nin su ihtiyacını karşılayacak üç su yolu Mimar Sinan tarafından tasarlanmıştır.

1530'larda yapılan Edirne Taşlımüsellim Su Yolu 45 kilometre uzunluğundadır. Su yolu boyunca on iki tane su kemeri vardır.

1550'li yıllarda yapılan İstanbul Süleymaniye Su Yolu yaklaşık 50 kilometre uzunluğundadır. Bu su yolundan kente su getirilirken Bizanslılar tarafından yapılmış Valens Su Kemeri de kullanılmıştır.

Bizans Dönemi'nde yapılmış olan Valens Su Kemeri günümüzde Bozdoğan Kemeri adıyla biliniyor. En yüksek yeri 29 metre ve uzunluğu yaklaşık 971 metredir.

Mağlova Su Kemeri'nin yüksekliği 36 metre, uzunluğu 257 metredir. Çok yüksek olan kemerin devrilmesini önlemek için ayakları tabana doğru piramit şeklinde genişletilmiş.

1560'larda yapılan İstanbul Kırkçeşme Su Yolu'nda otuzdan fazla su kemeri bulunuyor. Uzun Kemer, Eğri Kemer, Mağlova Kemeri ve Güzelce Kemeri bunlardan bazılarıdır. Kırkçeşme Su Yolu günümüzde hâlâ İstanbul'a su taşımak için kullanılıyor.